

Slovenski dom

Ste. 90

Z Ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Nemške skrbi radi sestanka v Benetkah

Vesti 22. aprila

Dunaj, 22. aprila. Pred odhodom je kancler Schuschnigg izjavil dopisniku Stefanija: Moj sestanek bo v okviru rimskih protokolov, ki že tri leta uspešno urejajo vprašanja med nami. V smislu teh protokolov imamo popolno svobodo akcije na vse strani in lahko sklepamo stike z drugimi sosednimi državami, ki naj bi bili koristni gospodarskim odnosom med državami rimskega protokola. Reči moram, da so pogodbe med Avstrijo in Italijo znatno zboljšale naše gospodarstvo v ključni krizi. Reči moram, da se moramo zato zahvaliti samo Mussolinijevi uvidenosti.

Namen Göringovega obiska

Dunaj, 22. aprila. m. Snoči ob 10 je avstrijski kancler dr. Schuschnigg odpotoval v spremstvu zunanjega ministra dr. Schmidta ter treh višjih uradnikov preko Beljaka in Trbiža v Benetke, kjer bo imel danes sestanek z Mussolinijem. Na Dunaju je izjavila veliko presenečenje vest, da je neposredno pred sestankom, ki ga bo imel dr. Schuschnigg z Mussolinijem, nenadoma včeraj dopoldne prispel v Rim Göring, kljub temu, da je bil včeraj Hitlerjev rojstni dan. Göring se je v Nemčiji sestal tudi s Horsaenom ter bo tako pred sestankom Schuschnigg in Mussolinija mogel obvestiti italijanske vladne kroge tudi glede vprašanj, ki tvorijo glavni predmet razgovorov glede ureditve Srednje Evrope in o vedenju germanofilskih krogov v Avstriji.

Francosko časopisje trdi, da ima Göringova pot v Italijo namen, poizvedeti, kakšno je stališče Italije do Nemčije po zadnjih dogodkih. V Nemčiji baje prevladuje vtis, da hoče Italija s svojo politično delavnostjo in mrežo novih zvez nemški vpliv v Srednji Evropi in na Balkanu izpodrinuti. Iz tega bi bilo mogoče sklepati, da Italija ne misli iskreno držati sporazuma z Nemčijo, marveč hoče predvsem sebi zagotoviti čimveč prijateljev in zavaznikov. To nemško nezaupanje se kaže že od začetka zadnjih italijanskih političnih akcij.

Italija-Jugoslavija-Avstrija-Nemčija

Rim, 22. apr. m. Udeleženci današnjega sestanka v Benetkah so večinoma že vsi odpotovali v Benetke. Včeraj dopoldne je odšel tja italijanski propagandni minister Dino Alfieri ter avstrijski

poslanik v Rimu Berger Waldeneq. Mussolini in zunanji minister prof. Ciano sta odpotovala ponoči v Ancono ter bosta danes zjutraj nadaljevala pot proti Benetkam ali z letalom, ali pa z jabo »Aurora«. Sprejem avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigg bo danes dopoldne ob 11 na postaji Santa Lucia v Benetkah. Za časa svojega bivanja v Benetkah bo Mussolini stanoval v Doževi palači. Ob priliki tega sestanka med Mussolinijem in Schuschniggom je list »Corriere de la Serrac« objavil članek, ki med drugimi pravi, da Dunaj leži ne samo zemljepisno, ampak tudi politično na oni črti, ki vodi iz Rima v Berlin. Zaradi tega nihče ne more

trditi, da Dunaj predstavlja kakšno zapreko na osi Rim-Berlin. Sporazum med Italijo in Jugoslavijo ne more vplivati na italijansko-avstrijske odnose, kakor tudi ne na odnose, ki vladajo med fašistično Italijo in nacionalno-socialistično Nemčijo. Italija smatra italijansko-jugoslavanski sporazum kot potrebno razčiščenje položaja na Jadranu, ki so ga nekatere diplomatske skupine skušale ovirati. Ta sporazum ne more škoditi tudi Avstriji in ne nasprotuje niti načelom rimskih protokolov. Zaradi tega tudi ne bo nobenih sprememb v italijanski politiki, ki bi upravičevala spremembo kurza v Avstriji.

Amerika obupa nad svetovno gospodarsko konferenco

London, 22. aprila. Norman Davis, zastopnik ameriške vlade na svetovni sladkorni konferenci, bo takoj po koncu konference odpotoval v Ameriko, ne da bi čakal začetka razorožitvene konference. Ta njegova odločitev je posledica vtisov, ki jih je dobil za svojega bivanja v Angliji. Ta čas se je prepričal, da so nade za sklicanje karšnekoli mednarodne gospodarske konference, katere bi se mogla udeležiti tudi Amerika, tako šibke in možnosti tako oddaljene, da se mu ne splača več čakati v Evropi. Van Zeelandovo raziskavanje svetovnega gospodarskega položaja, ki sta mu ga poverili Anglija in Francija, bo trajalo

precej mesecev, tako da bi se gospodarska konferenca nikakor ne mogla začeti pred koncem letošnjega leta. Oboroževalna tekma v Evropi se nadaljuje in ni moči po sedanjem stanju pričakovati, da bi kako evropsko odposlanstvo prineslo na razorožitveno konferenco v Zenevo kake pametne in sprejemljive predloge. Ker je tudi ameriško javno mnenje pripravljeno, da ne more priti do gospodarskega pomirjenja na svetu prej, preden se ne doseže politična stalnost, zato ni praktičnih razlogov, da bi se gospodarski zastopnik USA še dalje mudil v Evropi.

Poljsko-romunska protisovjetska zveza

Bukarešta, 22. aprila. AA. Pat: Uradni program Beckovega obiska v Bukarešti je naslednji: V četrtek bo poljski zunanji minister obiskal Antonescu v njegovi zasebni rezidenči. V petek bo adijenca in kosilo pri kralju Karolu. Zvečer bo velika slavnostna večerja pri zun. ministru Antonescu. V soboto bo kosilo pri predsedniku vlade Tatarescu, v petek in soboto pa se bosta večkrat sestala Beck in Antonescu s Tatarescu. V soboto zvečer bo objavljeno uradno poročilo o teh se-

stankih. Zunanji minister Beck bo odpotoval iz Bukarešte v nedeljo dopoldne.

Beckov obisk je velikega političnega pomena. Poljsko-romunska zveza je neizpodbitno potreben element. Ta zveza ustreza splošno pojmovanim potrebam in velja za enega izmed najvažnejših činiteljev v poljski politiki. Poleg vlnodostnega značaja ima ta obisk tudi še konkretne cilje, med njimi je najvažnejši ustvaritev kar najtesnejših stikov med poljskim in romunskim zunanjim ministrom. Pomen poljsko-romunskega prijateljstva, ki bo ob obisku zun. ministra Becka dobilo potrdila v obliki tesne politične in obrambne zveze, je v tem, da smatrate obe državi za največje zunanjo nevarnost, sosesčino z boljševiško Rusijo. To je življenjski interes, ki ju družijo. Poljska se boji, da ne bi Romunije pregovorile kake druge sile, ki imajo pogodbe s sovjetsko Rusijo, da bi dovolila prehod rdeči vojski čez svoje ozemlje.

Ustanovitev enotne španske nacionalistične stranke Franco ureja avtoritarne državo

St. Jean de Luz, 22. aprila. o Vee španske nacionalistične radijske postaje so razglasile odlok generala Franca, s katerim se združujeta obe politični skupini v nacionalistični Španiji v eno stranko. Ti skupini sta Organizacija španskih sindikalistov, Španska falanga, ter bojna organizacija tradicionalističnih karlistov, Requetes. Nova stranka, ki bo edino veljavna na ozemlju nacionalistične Španije, se bo imenovala »Falange Espanola y Tradicionalista de la Jonsc«. Vrhovno vodstvo nove nacionalistične stranke je prevzel državni poglavar general Franco sam. Isti odlok razpušča vse ostale politične stranke in oborožene organizacije. Ta Francov sklep pomeni prvi korak do bodoče avtoritarne in totalitarne španske države. — Ukrep določa, da pomagata državnemu poglavarju kot voditelju stranke tajništvo in na-

rodni svet Tajništvo mora skrbeti za notranjo izgradnjo strankarske organizacije, za podporo državnemu poglavarju v organizirani urejevanju države ter za podporo pri vladnem delu. Polovico članov tajništva imenuje državni poglavar, drugo polovico pa jih voli narodni svet. Državni poglavar predlaga narodnemu svetu vsa velika vprašanja, ki se tičejo španskega naroda, in se z njimi posvetuje o potrebnih ukrepih. Narodna milica bo pomožna vojna organizacija, njen vrhovni vodja je državni poglavar sam. Neposredno vodstvo milice bo v rokah generala redne vojske, kateremu bosta pomagala drugi in tretji vodja, eden iz vrst bivše Falange, drugi iz vrst karlistov.

S tem sklepom je general Franco začel ozemlje, ki je pod njegovo oblastjo, politično organizirati po svoji zamisli o bodoči Španiji.

Novi letalski napadi nacionalistov na Madrid

Madrid, 22. aprila. AA. Havas: Nacionalisti so včeraj zopet bombardirali mesto in največ žrtev je med civilnim prebivalstvom. Snoči je ena granata padla blizu tramvaja. Eksplozija je nastala tri metre od tramvaja. Tramvaj je bil ves razbit. V njem je bilo 27 potnikov in 24 oseb je bilo laže, tri pa težko ranjene. Druga granata je padla 200 m proč od te in raztrgala dve ženski. Računajo, da je mrtvih najbrž več, saj je samo pri tej granati bilo ranjenih 150 oseb.

Položaj pred Bilbao

Rabat, 22. aprila. AA. (Havas) Sevillski radio je izdal ob 13.30 tale komunikacije: Včerajšnja ofenziva na Bilbao je trajala samo nekaj ur. Nacionalistične čete so zavzele koto 307 in koto 788 v odseku pri Durangu. — V južnem odseku pri Penarouji smo zavrtili sovražni napad na sedlo Calatravenu. Vladne čete so pustile na bojišču mnogo mrtvih. Na južni fronti smo pe borbi pri Calatravenu pokopali 48 sovražnikov. Med njimi je bil tudi nek stotnik. Na andaluzijski fronti so naša letala sestrelila en bombnik in eno lovsko letalo.

Vladna poročila

Bilbao, 22. aprila. AA. Havas: Tukajšnji radio je objavil poročilo odbora za obrambo, ki pravi, da je bila včerajšnja huda ofenziva nacionalistov pri Guipuzcoi odbita na celi črti. Nacionalistično letalstvo je bilo zelo delavno, vendar pa smo jim sestrelili dvoje letal in nazadnje pognali v beg.

Madrid, 22. aprila. AA. Havas: Včeraj zjutraj je vladno topništvo zopet bombardiralo Toledo. Eksplozivno je večje skladišče orožja. Znanje je bila poškodovana tudi vojna bolnišnica v Toledu. Vladna letala so bombardirala več javnih poslopj v Toledu.

Barcelona, 22. aprila. AA. Na vprašanje Havasovega dopisnika, kaj misli o predlogih o posredovanju, o katerih pišejo tuji listi po Churchil-

lovem govoru v angleški spodnji zbornici, je odgovoril predsednik Comanyans:

Takšno posredovanje bi pomenilo, da uporniški militarizem odbrzi del svojih postojank na Špansku, toda mi v Kataloniji nočemo, da bi karkoli ostalo od tega nevarnega militarizma. Naš mir ima okrepite politične in socialne svobodine v Kataloniji s svobodinami vseh krajev Španije in mora biti trajna osnova evropskega mira.

Kolesarska tekma Belgrad-Sofija

Belgrad, 22. aprila. m. Minister za telesno vzgojo naroda dr. Josip Rogič je včeraj sprejel predstavnike belgrajske kolesarske podzveze, ki so mu poročali o delovanju te športne ustanove. Predvsem so ministra obvestili o pripravah za kolesarsko tekmo na progi Belgrad-Sofija. Na prošnjo predstavnikov Kolesarske podzveze je minister Rogič sprejel časten naziv »Starterja« ter bo za začetek tekem dal s pištolo znak za odhod tekmovalcev iz Belgrada v Sofijo.

Banja Luka, 22. aprila. m. Okrožno sodišče v Banja Luki je obsodilo na 15 dni zapore in na denarno kazen 600 Din orožniškega kapetana v p. Milana Kabaliča iz Belgrada. Kabalič je začasa skupščinskih volitev leta 1935 bil kandidat na Hodžerovi listi v derventskem okraju.

Borba s tihotapci žganja

Ljubljana, 22. aprila.

Znano je, da ima mestni trošarinski urad težko delo in hudo borbo s tihotapci, posebno kar se tiče vlihotapjanja polhovgrajskega dobrega žganja. Tihotapci imajo posebne trike in dostikrat markirajo vinjenost napram pazniku, da tako srečno prenesejo okoli trebuha zavite steklenice žgane pijače. Dohodarstveni pazniki na trošarinski črti proti Dobrovi imajo posebno ponoči naporno službo in so tam tudi organizirane leteče patrle. Snoči okoli 20.15 je paznik na mitnici v bližini znane Vidičeve opekarne pod Vrhovci opazil, kako je neki moški peš, markirajoč vinjenost, vodil dva moška kolesa. Pazniku Jakobu Škofu, ki je zelo vesten v službi, je to postalo zelo sumljivo. Dal je usten zvižg, ker je pričakoval prihoda leteče patrle dveh paznikov. Mož je vodil kolesa v smeri proti Ljubljani. Kar naenkrat sta se pojavila pri kolesih dva moška, eden z nabasanim nahrbtnikom, drugi pa zelo obilno debel, ker je imel pod sukničem več steklenic žgane pijače. Začela se je tekma in dirka med pazniki in obema tihotapcema. Tik ob poti pri Gradaščici, ki je sedaj zaradi regulacije zelo nizka, se je začela ljuta borba. Eden je utekel čez potok, a pustil je na mestu svoj klobuk. Paznik Škof je ustrelil v zrak, da bi tako priklical še pomoč. Mitniški paz-

nik Ivan Prešeren pa je imel medtem mnogo posla z drugim — debelim, velikim in krepkim možakom. Resno ga je pozval in vprašal: »Kaj imate?«

Osorno mu je debeli možki odvrnil: »Kaj te briga? Ubil te bom!« V tem trenutku je že paznika zagrabil za glavo in ga potegnil s čepico vred za lase tako močno, da mu je nekaj las izpulil, ki so jih davi še dobili na kraju borbe in so edaj shranjeni kot »corpus delicti«. Oba sta se ruvala in sta padla na tla. Paznik Prešeren je napel vse svoje moči, da bi obvladal nasilnega tihotapca. Ustrelil je še enkrat v zrak in zažvižgal, da bi mu kdo prišel vsaj zdaj na pomoč. Trajala je še vedno huda borba. Tihotapec je skušal pazniku izvit iz rok službeni samokres. Počilo je. Zasišal se je pritažen klic: Av! Tihotapec je bil obstreljen v obraz, nato pa se je pobral in zbežal proti mostu. Sam se je javil v bolnišnici, kjer so mu nudili prvo zdravniško pomoč. — Bil je to 36letni posestnik iz Hruševja pri Dobrovi Ivan Rožnik. Uvedene so tako od strani policijske uprave, kakor tudi od strani trošarinskega urada nadaljnje poizvedbe. Vsekakor je tu paznik bil v silobranu in ni zlo namerno obstrelil tihotapca Rožnika, ki je sicer znan kot jako močan človek. Zadeva bo prijavljena tudi državnemu pravdnistvu v nadaljnje pravno postopanje.

O svojem potovanju po Italiji je izjavil vodja nemške delavske stranke dr. Ley, da je navdušen nad prisrčnim sprejemom in nad napredkom Italije. 57 ribizev je utonilo v viharju, ki je divjal na obalah otoka Sahalina. Do zdaj je morje vrglo na obalo 47 trupel.

Izgon neljubih tujecev, predvsem levičarskih političnih beguncev, ki v čimdalje večjem številu silijo na Švedsko, bo s posebno uredbo določila švedska vlada.

Za redni letalski promet čez Atlantsko morje je dobila dovoljenje od Irske, Kanade in Anglije ameriška letalska družba »Panamerican Airways«.

Neguš je imel zelo preprost okus, tako trdi njegov dvorni kuhar, Svicar Erwin Hermann, ki je po negušem begu ostal v Addis Abebi, do prihoda Italijanov, potem pa se je izselil v Buenos Aires.

Francosko-angleška izjava glede Belgije in glede tega, da se Belgija oprosti obveznosti lokarnske pogodbe, bo objavljena jutri.

Položaj v Palestini je zadovoljiv, ker tako arabska kakor judovska policija ustrežata svoji nalogi. Tako je izjavil v londonski splošni zbornici tajnik za kolonije Ormsby Gore.

Primanjkljaj v angleškem proračunu bodo krili s 25% povzvišanjem dohodnine.

Plebiscit o prepovedi komunistične stranke hočejo izsiliti delavske organizacije v Luxemburgu. Vlada pa bo dovolila plebiscit šele potem, ko bo zakon o prepovedi sprejela poslanska zbornica.

500.000 mladoletnikov dela samo v Londonu po 15 do 18 ur dnevno, čeprav angleški zakon tako delo strogo prepoveduje.

Načelnik italijanskega gener. štaba, maršal Badoglio, je odpotoval v Tripolis v spremstvu več višjih častnikov.

Veliki grški pesnik Kostis Palamas je dobil francosko odlikovanje, katero mu je izročil francoski prosvetni minister Zay ob proslavi 100 letnice atenskega vseučilišča.

Kongres francoske socialistične stranke, ki bi moral biti 14. do 16. maja v Marseilleu, bodo odgodili, dokler se ne poravnajo notranji spori med francoskimi socialisti.

Japonska bo sodelovala pri svetovni gospodarski konferenci, če jo bodo nanjo povabili.

Göringovo potovanje v Italijo je docela zasebnega pomena, kakor poudarjajo nemški krogi.

Voznine na vseh prometnih sredstvih v Parizu, to je na avtobusih, tramvajih in podzemski železnici, se bodo zvišale za 40 do 50%, kar pomeni nov blagoslov socialistične vlade za malega človeka.

Madžarski vojni minister je dospel včeraj v Berlin. Na postaji ga je sprejel maršal Blomberg in poveljnik berlinske garnizije.

Štirje šolarji so zgoreli, 10 pa jih je dobilo nevarne opekline med filmsko predstavo v šoli v letonski vasi Killinginonu.

Praznik dela je slavila včeraj italijanska Akademija, ki je imela za to priliko slavnostno sejo na Kapitolu. Seje se je udeležil tudi kralj.

Po odstranitvi carinskih meja stremi francoska politika, v tem smislu je predaval francoski poslanik pri ameriški vladi Bonnet, na sestanku ameriškega društva za zunanje zadeve v Newyorku.

Konferenca za pridelovanje in razdelitev sladkorja se bo končala najbrž že prihodni teden s splošnim sporazumom.

Tecajji na praški borzi so včeraj silovito padli, kar je povzročilo nad dve milijardi čeških kron izgub za lastnike raznih obveznic in papirjev.

Komunistično-anarhistično zaroto so odkrili v argentinski pokrajini La Plata. Zarotniki so pripravljali poskus revolucije za 1. maj.

Obisk italijanske kraljeve dvojeve v Budimpešti bo med 18. in 23. majem.

Razpust islandskega parlamenta je odredila vlada in razpisala za 20. junija nove volitve.

Dva svoja diplomatska uradnika je odpustila iraška vlada in sicer svetnika pri pariškem poslanstvu Sejda Azira ter svetnika berlinskega poslanstva Sejda Musa Sabandarija, ker sta pod krinko iraške države nakupovala in prodajala orožje za Španijo. Pariški poslanik za rdeče, berlinski pa za nacionaliste.

Francoski vojni minister Daladier je prišel včeraj z letalom v London in je imel važne razgovore s člani angleške vlade zaradi spremenjenih razmer, ki so nastopile po dejstvu, da je Belgija rešena lokarnskih obveznosti.

Več sto avtobusnih zvez v Angliji je pretrganih zaradi stavke avtobusnih nameščencev v petih angleških pokrajinah. Podobna stavka grozi tudi Londonu, ker 26.000 avtobusnih nameščencev zahteva znižanje delovnega časa za pol ure.

Angleški zunanji minister Eden pride v nedeljo v Bruselj. V ponedeljek ga bo sprejel belgijski kralj. Njegova pot je v zvezi z novim mednarodnim položajem Belgije.

Atentat na nemškega manjšinskega poslanca v ČSR Maya so poskusili neznanci. Kroga je obšla v poslančevi aktovki. Domnevajo, da so atentatorji komunisti.

Delavskih nemirov na Poljskem ni bilo, prav tako so tudi izmišljene vesti o nastopih vojaštva in policije, pri katerih je prišlo do smrtnih žrtev. Tako poroča poljska uradna agencija.

Izmenjave v angleški vladi

London, 22. aprila. o Neposredno po kraljevem kronanju bo v angleški vladi prišlo do važnih sprememb. Kakor je znano, bo tedaj odstopil sedanjí ministrski predsednik Baldwin. Vrh tega pa govore, da bo prišlo do pomembnih izmenjav tudi med ministri. Tako bo sedanjí zdravstveni minister sir Kingsley Wood dobil vojno ministristvo. Sedanjí vojni minister Duff Cooper bo sploh stopil iz vlade. Njegov odstop pripisujejo dejstvu, da je doživel neuspeh pri organizaciji angleške obrambe, zlasti kar se tiče nabiranja prostovoljcev. Sedanjí trgovinski minister Runciman bo tudi pustil svoje ministristvo in postal član Gornje zbornice. Minister za državno obrambo Thomas Inskip bo prevzel notranje ministristvo.

S trebuhom za kruhom

Prekmurški in čabranski sezonski delavci gredo spet v Francijo

Ljubljana, 22. aprila.

Janez z ženo Rozalijo, Franc. Miško, Stefek, Tonko, Pišta, Jakob in drugi, vsi so čakali, kdaj bo pripisihale železna kača, da jih popelje lepšim časom nasproti. Hodili so sem pa tja, nikjer niso imeli občutka, in kako naj bi ga tudi, ko pa jih je tria misel, kako bo?

Težki kovčegi in pletene košare so ležale po tleh. Čakale so, kdaj jih poneso na vlak. Pristopil sem in jih vprašal, če gredo morda v Francijo. Malo nezaupno so me pogledali, ko pa sem jim rekel, naj se ničesar ne boje, da sem samo zato prišel, da bom o njih kaj napisal, in ko sem jim objubil, da jih bom mogoče kmalu obiskal, so postali nekoliko zaupljivejši in korajžni. Prekmurec je pač Prekmurec, pa četudi je v Ljubljani ali pa v Franciji.

Kam potujete?

sem jih vprašal. Različno, gospod. Mi štirje gremo v Provincie Seine-Marne, kjer bomo delali na velikih farmah, skupina Dolnjelendavčanov gre v Pariz, a Čabranec Jakob gre v Cotador.

Ali potujete prvič? Ne, mi je odgovoril Janez, ki je bil neke vrste vodja. Jaz sem bil tam že 4 leta, moja žena pa kar 7. France je bil tam tudi že 5 let. Tudi Čabranec Jakob potuje že tretjič in je nazadnje prišel pred devetimi leti domov, sedaj pa se spet vrača. Vsi drugi pa so novinci.

Kdo vam plača potne in druge stroške? Sami. Za potni list je bilo potrebno 105 din, vlak pa nas stane različno, ker ne gremo vsi v iste kraje. Tako približno 990 din pa stane vožnja vsakega. Dolgo časa smo morali spravljati skupaj, pa upamo, da nam bo kmalu povrnjeno.

Ali imate delo že preskrbljeno. Že. Mi, ki smo tam že bili, smo pisali farmarju, ki poseduje do 2000 ha zemlje, in nam je sporočil, naj kar pridemo. Dela bomo imeli dovolj. Drugi pa, ki gredo v Francijo prvič, pa so svoji preskrbeli, da ne bomo prišli kar na prazno.

Iz Prekmurja vas je že veliko šlo?

O, že nekaj tisoč. Zadnji so šli včeraj. Bilo jih je preko 200. Sami mladi možje in fantje. Zbrala jih je murskosoboška borza dela in jih poslala na borzo v Toule, od tam pa jih bodo porazdelili po vseh krajih. Sedaj pa se pripravljajo spet druga kolona, ki bo odšla v turek ter bo pot odšla čez 500 ljudi, moških in žensk. Tudi iz čabranskega okraja jih je odšlo že čez tisoč. Znano je, da je na Notranjem vas Rakitna, iz katere so odšli vsi mladi možje in fantje in je ostalo v vasi samo še nekaj starih očetov.

Kakšen pa bo zaslužek?

Različni. Tisti, ki delajo v gozdu, zaslužijo več, drugi pa, ki bomo oddeljeni na farme, bomo zaslužili manj. Nam je sicer zagotovljeno, da bomo imeli na dan po 25 frankov. Mesečno približno 600 in nam bo pri skromnem življenju na mesec ostalo do 900 frankov. Tisti pa, ki delajo po gozdovih in tešejo, dobijo plačano od kosa. Torej čim bolj pridno dela, tem več zasluži.

Kako bo doma, ko greste vsi mladi?

Nič se ne bojte. Doma pa so ostali očetje in mlajši sinovi. Ti bodo sedaj prav trudni delali in ni se bati, da bi zemlja zaradi tega kaj trpela. Ne moremo si pomagati. Če bomo sedeli doma na roke

križem držali, bomo še od glada pomrli. Res je, da tam tudi ne bomo imeli bajnih zaslužkov, toliko bo pa le, da se bomo lahko pošteno preživeli in če Bog da, bomo nekaj tudi pripravili in tudi domov poslali. Jakob je namreč doma pustil ženo in troje majhnih otrok in težka bo skrb zanje.

Ali greste radi? Kako bi ne šli. Saj smo prišli domov, nekateri celo že večkrat, toda spoznali smo, da domovina za nas nima kruha, da ga moramo iti iskati drugam, v tujino. Radi ga gremo iskati, čeravno je nekoliko bolj grenak. Le pogledajte nas. Tujina nas je izmzogala, lastna domovina nas itak ne more, ker nas nima s čim. Nemačkateri je šel tja zdrav, pol upanja in prepričanja v lepšo bodočnost. Nazaj pa se je vrnil bolan, nemačkateri jetičen je prišel domov prav za prav samo umrel. Pa ne samo iz Francije. Tudi v Nemčijo hodijo naši ljudje dan za dnem, a žal se tudi dan za dnem vračajo, revni in betežni. Res je, da je domovina

PRED BITKO

Veliko filmsko delo iz mornariškega življenja po znanem romanu Glaude Farrere-a in režiji M. L. Herblier-a. Glasba: Jean Lenotr. Zena žrtvuje sebe in svojo ljubezen, da reši čast svojega moža.

Victor Francen
Annabella

Premiera danes
v kinu Union

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

»Robin Hood El Dorada« (Kino Matica). Robin Hood je v Ameriki tiste vrste junaški razbojnik, ki se vrže na razbojništvo zato, da bi maščeval krivico, ki so jo njemu ali njegovemu ljudstvu prizadeli tujci. Prvotni osebni nagibi njegovega junačenja se s časom razširijo in posplošijo, iz razbojnika postane narodni junak, o katerem se še stoletja pripovedujejo pravljice in obdajo njegovo resnični pojav s sojem bajnosti. V tako filmsko snov je mogoče spraviti marsikaj tudi idejo. Taki junaški razbojniki so ponavadi zaščitniki malih in ubogih, branilci zatiranih in podobno. Toda v filmu o kaki misli ali miselnosti ni sledu. Zdi se, da so Amerikanci hoteli narediti herojski film, čigar okvir je vzet iz bojev španskih Kalifornijcev proti anglosaškim osvajalcem tedaj, ko so v Kaliforniji našli prvo zlato. Toda zgodba Robina Hooda nam kaže film v operetni obliki in z operetnimi sredstvi. Zato vsi prizori, kjer se kaže stremiljenje, da bi bila zadeva herojska, učinkujejo klaverno, če ne smešno. Skratka: roparska filmska indijanarica z mnogo stremiljenja in jezdarjenja, a brez Indijancev.

»Zemlja smeha« (Kino Sloga). Oba ameriška šalivca Oliver Hardy in Stan Laurel sta enkrat zaigrala v podrejeni vlogi. Njuni dovtipi in situacijska komika so bili v dosedanjih filmih največkrat ne preveč prisrčni, da celo tako neumni, da se jim je človek prav zaradi tega smejal. Tudi v »Zemlji smeha« sta našla samega sebe, vendar v takem okolju, ki je simpatičnejše za uho in oko. Dogajanje je zavito v pravljico in bajko, kjer si stoji kot vedno nasproti hudobni škodoželjnejši in oblastni bogataš, lepa pastirčica in reven dečko. Konča se pa tudi tako, kakor v

vsaki taki povestici. Zdi se v kraju bajk, da zadobe svoj pomen tudi malčki, prašički, miši in pasjeglavi in z njim vred tudi šalivca Olio in Stanlio. Pravljični motiv je prepleten z glasbo in petjem, z nekaj dobrimi domisljicami in primerno sceno, da postane za mladino film zelo prikopen, za odrasle pa zabaven. Izredno posrečena je tipizacija posameznih oseb. Tako so zadovoljni vsi gledalci.

In življenje v Franciji?

Ja, o tem je pa zares težko reči. Živimo in gremo iz dneva v dan. Dasi nas je veliko Slovencev, se skoro ne poznamo med seboj. Za naše versko življenje je prav malo preskrbljeno, skoro bi rekel da nič. Pa kako prijetno nam bi bilo, da bi od časa do časa prišel k nam kakšen slovenski duhovnik, saj jih je nekaj tam okrog. Edino naše šaljivše je vsako soboto in nedeljo gostilna, kajti vino je tam zelo poceni. Res škoda, da nismo Slovenci v Franciji nekoliko bolj organizirani.

Se veliko bi lahko vprašal, toda vlak je pripeljal v postajo. Pobrali so svojo prtljago in jo nesli v brzovlak. Težka je bila. Bog ve, kdaj bodo spet pozdravili belo Ljubljano in lepo Slovenijo. Malo težko jim je bilo, posebno tistim, ki so šli prvič. Ko se je vlak jel pomikati, so bile oči obeh žensk solzne, v srcih mož pa se je vzbudila želja: da bi bilo srečno...

»Aretirana, ker sta prekorajčila mejo.« V Prvačini so organi javne varnosti aretirali in zaprli Alfreda Gorjana, starega 26 let ter Cirila Beltrana, starega 23 leta. Oba sta prekorajčila brez potrebnih listin mejo. Ker morata odslužiti še vojaški rok in sumijo, da sta se hotela temu izogniti, bosta najbrže sojena od vojaškega sodišča.

Brezposelni kriminalni tipi

Ljubljana, 22. aprila.

Glavne kazenske razprave zadnjih dveh dni so odkrile pestro sliko, kako nastopajo tako zvani brezposelni, ki so drugače povsem kriminalni tipi in niso skoraj vse svoje življenje prišli za pošteno rokodelstvo. Še pred temi razpravami se je vršila pred malim senatom razprava proti štirim premogarjem, ki so na slepem tiru glavnega tovrnega koldovora kradli premost. O nekem takem tatu je poročal mestni magistr kratko: »Noče delati. Imel je preskrbljeno službo v tobačni tovarni, pa jo je odklonil.« Te uradno suhoparne besede mnogo povedo. So tipi, ki so jako izbirčni glede služb. Mislimo, da bi se marsikdo obližal za tisto službo. Pa gospod »štokglazar« je ponosen na svoj poklic.

Zopet zaradi politike

V Baču pri Knežaku na Krasu dne 10. marca 1914 rojeni Vladimiro Oblako, ki se je izdaljal v Ljubljani in drugod še pod napačnim imenom Tomšič, je prišel že leta 1935 v Jugoslavijo. Povsod je zadrževal, da je moral pobegniti zaradi politike. Kradel je, kjer je le mogel. Naposled so mu dokazali 3 manjše tatvine. Pred malim senatom je prejel »za tatvinsko politiko« 3 mesece strogega zapore.

Prosjak podpor - razbojnik

Tam iz kršne Istre je popihal čez mejo neki 25-letni mladenič, ki je tudi povsod zadrževal, da je

dosedanji sestavi s predsednico gospo ravnateljico Stupco na čelu in ki je dosedaj pokazal že toliko aktivnosti, čaka v bodoče še težka naloga, da društvo čim bolj popularizira v širših plasteh prebivalstva. Uspehi bodo potem še vidnejši, ker bodo tudi sredstva večja.

Vprašanje minimalnih mezd za delavce v lesni industriji

Banja Luka, 22. aprila.

Kakor pri nas, tako tudi še drugod po naši državi, še vedno ni rešeno vprašanje minimalnih mezd. Po posameznih krajih se neprestano vrše konference in ožje seje, na katerih skušajo priti do sporazuma delavci najrazličnejših strok in delodajalci, da se reši eno najbolj nujnih socialnih

hujši nemurji ali vsaj drugim Slovincem v hrbet nagajajo.

Drugi Slovinci iz čisto slovenskega ozemlja je bil od fare pri Kostelu, kjer so narodno mnogo trdnjeji kot Ribničani. Mož je bil zadolžen, zato se je obrnil na nemškega zdravnika (na Kočevskem reči banovina in OUŽD itak samo nemške zdravnik), naj zanj posreduje, da pride v Nemčijo. S pisemcem v roki je res dobil zagotovilo za Nemčijo in je tudi tja odšel. Samo ne ve se, kakšno spremeno pismo je šlo zanj v Nemčijo, oziroma kakšno oznako je imel. Zakaj zdi se, da se za vsakega krošnjarja pošljejo v Nemčijo tudi potrebni podatki. Dejstvo je, da naš Slovinci v Nemčiji dva meseca sploh ni smel krošnjari, kasneje so ga pa poslali daleč tja na poljsko mejo, kjer ni bilo skoraj nič zaslužka. S težkim dolgom se je mož vrnil domov. Tako je krošnjaril v Nemčiji Slovinci...

Se ena značilnost. Nekega pristnega Kočevarja žena je šla nekoč k slovenski maši. Mož je šel v Nemčijo, a se je moral takoj vrniti, ker ni dobil dovoljenja za krošnjarije.

Pa še bi bilo zanimivo vedeti, po kakem posredništvu prihaja zasluženi krošnjarski denar iz Nemčije in komu ter koliko se tega denarja odtrguje in še za kaj se odtrguje.

7a zaposlitev domačih delavcev

Št. Ilj v Slov. goricah, 21. aprila.

Pri nas so se že začela dela na državni cesti od državne meje pri Spielfeldu mimo St. Ilja do Maribora. Za sedaj je zaposlenih še samo nekaj desetnih delavcev. Kamen in gramoz pa vozijo z avtomobili iz kamenoloma v Reki pri Hočah. Stroji in valjarji so iz Avstrije.

Glede zaposlitve delavcev je nastalo že prve dni med domačini precejšnje razburjenje, ker je obratovodja neki ruski inženjer začel sprejemati delavce, ki niso bili vsi domačini. Ker je veljal za trdko, ki je prevzela dela, dogovor, da mora prvenstveno zaposliti delavske moči iz domačega kraja, so se občinska uprava in razne organizacije v St. Ilju, posebno krajevna organizacija JRZ, zavzele energično zato, da se zaposli domačine. Ko beseda pri obratovodji ni nič izdala, so se prizadeali domačini obrniti na predsedstvo okrajne organizacije JRZ v Mariboru in predsednik podžupan Žebot je pri podjetniku g. Nasimbeniju z vso odločnostjo zahteval, da mora podjetje zaposliti najprvo sposobne domačine in šele potem, ako ne bi bilo dovolj domačih delavcev, naj podjetje najame tuje.

Na to intervencijo se je vršil sestanek med podžupanom Žebotom in podjetnikom Nassimbenijem ter inženjerji, ki sodelujejo pri rekonstrukciji državne ceste. Dosegel se je sporazum v tem smislu, da bo odslej podjetnik najemal samo domačine kot delavce in voznike. Obratovodja dobi tozadevne instrukcije in se mora po njih ravnati.

Izza naših meja

Zanimiv proces pred goriskim sodiščem. V Gorici se je vršil pretekli teden zanimiv proces proti nekemu Ninju Corsentiniju, doma nekje iz Sicilije. Obdolžen je kot blagajnik fašistične organizacije bojovnikov v Soči nad Gorico, utajil v l. 1933 do jan. 1937 okoli 337.000 lir. Zagovarjal se je, da je porabil denar za družino in pa, da je strasten loterijski igralec, kjer je tudi dobil dvakrat skupno 207.000 lir. Ta denar pa je deloma porabil za nadaljnje igranje, deloma pa v dobrodelne namene. Pri nem niso našli ničesar. Dobil je za to 7 let in 4 mesece zapore, 18.000 globe in izgubil je častne pravice. Vsed amnestije se mu odbijeta dve leti.

Mussolinijevo nagrado sta prejela ob rojstvu dvojkov, in sicer po 600 lir: Visković Anton iz Lassina ter Grezin Albert iz Dekani. Filip Barut iz Herpelj pa je dobil 700 lir nagrade.

moral pobegniti od doma zaradi »politike«. Dohival je v Ljubljani podpore pri raznih družtvih, zlasti pri onih, ki imajo evidenco o beguncih. Ni prišel za delo, Kramp mu je smrdel, kajti, kdo bi se z njim ukvarjal v smrdljivem ljubljanskem blatu. Kadar mu je zmanjkalo denar, pa je prosjal čokrog po hišah. Tam v šentpeterskem predmestju je bil te dni veliki dirindaj. Ljudje so bili vznemirjeni. Stražnik France Remec, ki je imel službo pri Sarabonu na Zaloški cesti, je postal pozoren. Ljudje so mu povedali, da je v mestah dirjal neki mladenič, ki se je skrtil v Jernejevo gostilno. Stražnik je nato stopil v gostilniško sobo, kjer je dobil mladega človeka, mirno sedečega pri mizi. Legitimiral ga je in preiskal. Pri njem je našel žensko uro. Sivar je bila nato kmalu pojasnjena. Mladenič B. je nekaj minut poprej prišel v stanovanje Marija Kumpove na Vidovdanski c. Gospodinja se je baš poprej odstranila za nekaj časa z doma in zaklenila stanovanje. Fant je prišel prosjačič, ko pa je videl, da se stanovanje lahko odpre, je smuknil v sobo in začel pobirati razne stvari. Nabral si je plen v vrednosti okoli 900 Din. Ko je nameraval stanovanje zapustiti, pa je prišla gospodinja. Zakričala je samo: »Tat!« Fant jo je pograbil in pahnil na tla tako, da je dobila lažje poškodbe in je podrslala po stopnicah. On pa jo je jadrno popihal iz hiše. Pred sodiščem bo obtožen zaradi razbojništva.

Windischgratzov avtomobil v nevarnosti

»Kaj ti je padlo v glavo, da si položil na trojanski državni cesti hloh čez cesto? Take neumnosti delaš! Lahko bi se bila zgodila smrtna nesreča.« Tako približno je senatni predsednik g. Rajko Lederhas nagovoril starejšega maloletnika iz neke vasi ob veliki državni cesti proti Trojanam. Fantu je lani 17. dec. padlo v glavo, da je še z nekim mlajšim prijateljem položil čez cesto hloh, da bi videl, kako se bo vanj zadel avtomobil. Veleposelnik Windischgratz iz Konjice je zvečer vozil po cesti iz Ljubljane na Stajersko. Avto je bil najmodernejša konstrukcija. Bila je že tema. Nekaj centimetrov pred tem je vozač zazabil pretečo nevarnost. Z veliko muko je s svojim bratom odstranil hloh, kajti kmalu za tem je privozil še drug Windischgratzov avto.

Predsednik: »Kaj si vendar občutil, ko si videl nevarnost?« — Fant, Anton, ki je nekoliko duševno udarjen, malomarno: »Ne vem. Strah me je bilo, ko sem vse videl. V gozdu sem čepel in gledal, kaj bo. Potem sem se pa oddahnil.«

Pravijo, da je bil fant pred leti udarjen s kolom po glavi, zato da mu pride večkrat zmešnjava v glavo. Bil je zaradi ogrožanja javnega prometa obsojen na 1 mesec zapore, pogojno za 2 leti.

Hude kazni za stare tatove

Mali kazenski senat je imel v terek in včeraj kopicio raznih, v marsičem prav zanimivih kazenskih razprav. Pred sodniki so se vrstili v glavnem »težki kanonci«, obtoženi raznih vlomov in podobnih zločinov. Nekateri so svoje zločine pristožno priznavali, drugi pa jih zakrknjeno tajili. Vsi — 15 po številu — so skupaj prešli nad 13 let zapornih kazni. Tam pri znani »Sestice« so trije postopaki, ki so noč prepili, skušali vlomiti. Vlom je preprečila kuharica. Nato so obiskali pisarno in stanovanje odvjetnika dr. I. C. Oblaka. Tu so pospravili nekaj preprog in razno obleko. Bili so obsojeni, in sicer: Ivan Ježek na 2 leti in 6 mesecev, Stefan Gradišnik na 1 leto in 3 mesece, zadnji Ivan Leinfelner pa na 2 leti rodbija, vsi pa v izgubo častnih pravic za 5 let. Njih zgreba je prav zanimiva. Žena Gradišnikova je nameravala za svojega moža plačati neko policijsko globo. S seboj je prinesla 120 Din. Policijski uradnik pa ji je izjavil: »To je premalo. Prinesite vse.« Odšla je. Lepa triperesna deteljica pa je je čakala. Ker je policija odklonila 120 Din, so vsi šli v znamenito »džunglo«, kjer so solidarno in veselo zapravili vse denar. Ko pa jim je denarja zmanjkalo, so zasnovali vlomilski načrt, ki pa se jim je deloma izjalovil.

In še kočevski krošnjarji...

Kočevje, 21. aprila.

O krošnjarijih, ki gredo v Nemčijo, je bilo pisano že precej, točno in netočno. Vsaj nekoliko je zdaj javnosti znano, da sme iti v Nemčijo in da dobi tam pravico za krošnjarije le oni, ki ga izberejo nemškonaacionalni vodje na Kočevskem, katerih glavni je dr. Hans Arko s svojo pisarno, ki ima zaupne svetovalce po deželi. Če je šel kdo na svojo pest v Nemčijo delat ali krošnjari, se je moral vrniti, ker hitro so zvedeli za to merodajni tukajšnji Nemci.

Lansko leto je moralo dobiti dovoljenje za krošnjarije v Nemčiji tudi nekaj tukajšnjih Slovencev. Izbrali so seveda take, ki so že napol pomnčeni in že v domači hiši govorijo kočevsko, vsaj deloma. Iz takih se je namreč posrečilo že večkrat ustvariti v Nemčiji najboljše nemškonaacionalne agitatorje. Zavednega Slovence iz mešanega ozemlja, ki bi šel v Nemčijo, ne poznamo nobenega.

Zadnje zimo sta šla pa v Nemčijo tudi dva Slovinci iz čisto slovenskega ozemlja. Eden je bil iz kraja, kjer narodna zavest ni posebno razvita, kot se vsaj vidi pri večini Slovencev, ki prihajajo na Kočevsko od tam, ki postanejo navadno naj-

Kulturni koledar

Zofka Kveder

22. aprila 1878 se je rodila pisateljica Zofka Kveder. Po meščanski šoli v Ljubljani se je izobraževala s poslušanjem predavanj na raznih univerzah po vsej Evropi. Prve njene ertice je prinesel Ljubljanski Zvon. Potem je pisala pod različnimi psevdonimi v slovenskih, hrvaških, čeških in nemških revijah. Urejevala je 10 let Domačega prijatelja in več let delala v uredništvu Agramer Tagblatta. Mnogo člankov in študij je napisala o ženskem vprašanju. Njena prva knjiga je bila: Misterij žene (1900). Potem sledijo: Ljubzen (1901), Odsevi (1902), Iz naših krajev (1903) in roman Njeno življenje (1914). Izdala je tudi nekaj hrvaških knjig: Enajst novel in roman »Honka«. Z Milanom Vrbančičem je prevela na hrvaški jezik »Slovenske novele«. Od l. 1917. je izdajala Ženski svet, ki ga je pozneje prekrstila v »Jugoslovensko ženo«. Proti koncu svojega življenja se je posebno bavila z dramatikom. Izdala je tudi več dram v hrvaškem jeziku. Življenje Zofke Kveder je izredno zanimivo in burno. Z energijo in zagrizenostjo si je iskala pot v življenje. Ta njena borba in vztrajnost, borba žene za boljše življenje odseva tudi iz njenega leposlovnega dela.

Liubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 22. aprila: Soter.
Petek, 23. aprila: Vojteh.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Drama: »Dr. Red Četrtek.
Opera: »Pikova dama«. Red C.
Kino Union: Pred bitko.
Kino Sloga: Kraljestvo smeha.
Kino Matica: Robin Hood El Dorada.

*** KINO *
UNION**
Premiera
Velikega filmskega dela iz mornariškega življenja po poznanem romanu Glauco Ferrero-a

Pred bitko
v glavni vlogi Victor Francon - Annabella Reizija M. L. Herblin-a Glasba Jean Lenoir
TEL. 27-30

SLOGA
Vesela opereta
Kraljestvo smeha
Stan Laurel Oliver Hardy

MATICA
Film pustolovnih podvigov legendarnega
ROBIN HOOD EL DORADA
Warner Baxter Ann Loring
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Jubilejna predstava g. Drenovec bo 1. maja »Ljuzka« v režiji g. prof. Sesta. Vstopnice se prodajajo pri operni blagajni.

Clane Francoske instituta in vse prijatelje francoskega naroda in njegove visoke kulture prav posebno opozarjamo na nastop francoskega klavirskega umetnika, ki bo jutri v petek, dne 23. t. m. ob 20. uri v mali filh. dvorani. Pianist Gilles Guilbert bo izvajal najrazličnejša dela raznih skladateljev, ki so z največjimi uspehi pisali dela za klavir. Na sporedu so deloma znane klavirske skladbe, ki se zelo pogosto izvajajo na umetniških koncertih, pa tudi manj znana dela predvsem francoskih avtorjev. Na koncert opozarjamo, predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Ponedeljkov koncert, ki bo v mali filharmočni dvorani ima prav za prav naslov koncert Poljsko-Argentinske moderne glasbe. Poudariti pa moramo, da so dela, ki se bodo izvajala bolj zmerno moderne smeri in tako zelo blizu naši koncertni publikli. Na sporedu so samospevi s spremljevanjem klavirja, ki jih poje ga. Milena Verbičeva-Štrukljeva in klavirske skladbe, ki jih igra prof. Pavel Sivie in konservatoristka Marta Osterčeva iz šole prof. Janka Ravnika. Predprodaja vstopnic za ta koncert je že v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče
DRAMA
Začetek ob osmih
Četrtek, 22. aprila: »DR. Red Četrtek.
Petek, 23. aprila: Zaprtlo.
Sobota, 24. aprila: »Med štiriim stenamic. Red B.

OPERA
Začetek ob osmih
Četrtek, 22. aprila: »Pikova dama«. Red C.
Petek, 23. aprila ob 15: »Ero z onega svetac. Di-
jaska predstava. Cene od 2 do 15 Din.
Sobota, 24. aprila: »Plamenc. Red A.

Abonenti reda C imajo v četrtek za svoj abonma predstavo Čajkovskega »Pikova dama«, ki spada med posebno popularne ruske opere. V glavnih partijah: Kogejeva, Ojdelkova, Marčec. Dirigent: A. Neifal, režija: prof. Sestova.

Dijaska predstava. V petek, 23. t. m. ob 15. uri bodo polji Gotovčevu opero »Ero z onega svetac« z g. Francmom v naslovni partiji. Begovičev libreto, posnet po humoristični zgodbi o pretkanem Ercegovcu, ki se baje vrača »z onega svetac« in folklorno obarvana glasba, dajejo delu prikupno in vedro noto. Cene od 16 do 2 din. Dirigent: direktor Polič, režiser: inž. Golovin.

Abonenti reda Sreda opozarjamo, da bo tokrat radi gostovanja Alberta Bassermanna, ki se bo vršilo v sredo, 28. t. m. v operi, drama zaprta, abonma Sreda pa se bo odigral naslednji dan, to je v četrtek, tako, da bodo imeli abonenti priliko ogledati si gostovanje velikega nemškega umetnika.

Gostovanje Alberta Bassermanna in njegove igralske skupine se bo vršilo v sredo, 28. t. m. ob 20. uri v operi. Opozarjamo vse, ki se zanimajo za gostovanje tega odličnega umetnika, naj si pravočasno rezervirajo vstopnice, ki so v predprodaji pri dnevnih blagajni v operi. Skupina bo igrala Lessingovo igro »Nathan der Weise« v 5. dejanjih, ki jo je za oder na novo priredil znameniti nemški dramaturg Ernst Lothar. V igri nastopijo: Sultan Saladin — Ludwig Donath, Sittah, njegova sestra — Lilia v. Skalla, Nathan — Albert Bassermann,

„Ribič Marko“

Ljubljana, 21. aprila.

Čarobna igra s petjem v dveh dejanjih in treh slikah, je naslov igri, ki so jo priredile ljubljanske dijaške marijanske kongregacije v novi franciškanski dvorani. Delce, ki sta ga po italijanskem izvirniku priredila M. Duh in Kos Vlado in glasbo napisala Cimotti in Matija Tomc je bilo posrečeno izbrano za kongregacijski nastop in tudi, z malimi izjemami, prav dobro podano. Hvalu Bogu, da so se vendar enkrat pokazale vse naše MDK in tudi na odru pokazale svojo idejo in delavnost. Krepko poudarjena verska misel in zaupanje v pomoč Marijino, sta dve najbolj prikazani misli, okoli katerih je seveda lepo in psihološko zelo dobro naznanjena zunanja okvirnost, socialno ozadje revne ribiške družine, ki jo revščina in bolezen pritirata skoraj do obupa. Motiv, ki se v prvem dejanju zelo čudno ostro zaplete, se tudi čisto pravilno, čeprav deloma nadnaravno, na koncu razplete in izveni v lep Marijin slavospev. Skoro malo preveč moti poudarek preletstva denarja, bogastva zlata v kritičnem trenutku, ko Marka zdravnik zavrne, češ da bo šele potem prišel zdraviti revno bolno mater, ko mu bo plačal dolg za prejšnja zdravila.

Zunanji okvir dejanja tvori torej bedno življenje ribičev, ki se preživljajo z ribolovom in upajo v morske zaklade in bogastva, še verujejo v morske vile, ki začarajo mreže, kadar se noče nič vjeti vanje, vedo, da je samo tisti srečen, komur se morje nasmehne. Nič ni posebnega to preprosto ribiško življenje ob morskem obrežju. Živijo z morjem, kramljajo s svojimi čolni in mrežami, sanjajo o čarobnem gradu na sredni morja, vedo da je morsk dno njih zakladnica in mreže njih denarnice, vozijo se s čolni na odprto morje, zvečer se vračajo in pojejo vesele in otožne pesmi, polne domotožja in verskega čustva.

Mimo vsega tega zunanjeja, dokaj romantično v igri podanega življenja, pa se odigravajo prizori med mladim ribičem Markom in Satanom, ki izrabljata ribičevo revščino, mu obljubi zlata in bogastva, samo da izvabi od njega dušo. Zaupal je v usmiljenost zdravnika in je bil varan, zaupal je v dobrotnost starega Andrejka, ki mu obljubi ves lovski plen za zdravila bolni materi in ko ga tudi mali bratec Mate z molitvijo in prošnjo k Bogu ne gane, ga dobi Satan čisto v svojo oblast in ga izvabi, da zbeži od bolne matere in postane v čarobnem gradu na morju bogat grof. Toda tudi v bogastvu in zlatu ni srečen. Zavest krivde in domotožje ga čisto strelja.

Mate gre na pripravljanje starega Andrejka iskat svojega brata. Kot popotni pevec trubadur pride v čaroben grad in se ponudi, da bi pel pred

Pozdravni večer škofu Arnožu

Ljubljana, 21. aprila.

Kakor je torkov »Slovenski dom« poročal, se je v ponedeljek zvečer pripeljal v Ljubljano južnoafriški škof g. Ignacij Arnož, ki potuje po Evropi. V Ljubljano je prišel samo za to, da se podrobneje seznanji z delovanjem svetovne organizacije Regnum Christi. G. škof Arnož je prispel k nam brez večjeje spremetva, saj je sam izrazil to željo, naj bi ga Ljubljanci sprejeli skromno in tiho. Zato pa mu je bil prirejen sinoči pozdravni večer.

V lepi dvorani franciškanskega konvikta je v sredo zvečer franciškanska prosveta priredila ta večer in je bila izvedbo sporeda zares lepa ter je tudi sijajno uspeła. Obiskovalcev pa je bilo toliko, da jih je mnogo zaradi premajhne dvorane moralo oditi.

Pozdravnega večera so se udeležili tudi ljubljanski škof dr. Gregor Rožman, kanonik g. Stroj, ravnatelj g. Jagodič, tajnik g. Mervec, g. sv. Kalan, očetje franciškani, odborniki Regnum Christi, člani franciškanske prosvete ter veliko število ostalega občinstva.

Za uvod je orkester franciškanskih klerikov zaigral dvoja skladbi, nakar je izšel topel pozdrav predsednik franciškanske prosvete g. Bogo Plenčar. Sledil je pozdrav čeških bogoslovcev, škofovih sorojakov. Izrekal ga je salezijski bogoslovec g. Franta v češkem jeziku, za tem pa je v angleščini govoril g. Fr. Miklavčič. Franciškanski križarji so nato odpeli nekaj velikonočnih pesmic, zapele so tudi klarice in dijakinja klarica je škofu Arnožu poklonila lep šopek belih nageljnov. Z velikim zanosom je veliki križar Jelocnik deklariral pesem in žel velik aplavz. Še enkrat so kleriki zaigrali glasbeno točko, nakar je govoril g. sv. Kalan. Sledil je še p. Krizostomov igrokaz »Jurčkove sanje, nakar je bila slovesnost končana. Vse točke so sijajno izpadle in je bil škof vidno zadovoljen in hvaležen.

Škof Ignacij Arnož je Čeh in že dolgo vrsto let deluje v pokrajinah Južne Afrike. Njegova škofija je tako velika kot cela Jugoslavija, pa ima le nekaj desetih duhovnikov, ki mu pomagajo pri težavnem in nevarnem poslu. Spreobrnil je že nekaj tisoč duš. Prišel je sedaj g. škof v Evropo, da tu najde nekaj pomočnikov. Hotel pa se je seznaniti torej tudi z delovanjem Regnum Christi, ki ima ravno v Ljubljani svoj sedež.

Ljubljana je z udeležbo tako na popoldanskem predavanju v beli unijski dvorani, kakor tudi zvečer v franciškanski dvorani pokazala, da je katoliška in da se ljudje še zanimajo za lepa in vzvišena misijonska dela.

Škof Arnož pa je odpoval v sredo dopoldne na Koroško, odkoder bo nadaljeval pot naprej po Evropi.

Nov motorni rekord

Angleškemu motornemu tekmovalcu, Ericu Fernighough se je posrečilo, da je na betonski cesti pri Gyon pri Budimpešti, dosegel nov naravnost fantastičen svetovni rekord v motorjih vseh kategorij. Z letičim startom je prevozil v 13,175 sek. 1 km, kar bi znašalo na uro 273,234 kilometrov. S tem rekordom, ki je izboljšal svetovni rekord Ernesta Hennea, ki je imel ta rekord do sedaj, z 272,006 km.

Recha — Maria Czamska, Daja — Elza Bassermann, Temklar — Tonio Riedl, derviš — Peter Ihle, patrijarh — Theo Götz, samostanski brat — Arthur Mainzer. Režija: dr. Joh. Reich.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 22. aprila ob 20: »Konzert tria F. Brandloves«. Red B.
Petek, 23. aprila: Zaprtlo.
Sobota, 24. aprila ob 20: »Dolarska princeasa«. — Premiera
Nedelja, 25. aprila ob 15: »Punčke živec. Otroška predstava. Prireditev »Ženskega društva«. — Ob 20: »Dr. Znižane cone.

grofom Marija ga je vodila mimo tisoč nevarnosti in ga je res pripeljala do izgubljenega brata. Poje pred njim o »izgubljenem srcu, ki ga išče« in o »pomenu, ki mu ga je dala mamica na smrtni postelji za izgubljenega brata — sv. rožni venec!

Ribič Marko spozna v pevcu svojega brata in mu razodene, da so ga sreča, zlato in bogastvo odpeljali od doma in da so ga začarali in pogubili. O polnoči bo prišel satan po dušo, ki mu jo je prodal za vse bogastvo, ki ga vidi v razkošju na gradu. Mate mu pove, da mu je mati vse odpustila, da naj se skesa in tudi Bog mu bo odpustil. Da mu rožni venec, ki ga bo branil pred satanom in bo zmagal. Ko pride satan preoblečen v meniha in nazadnje zahteva dušo, ga Marko z molitvijo res preмага. Grad se zrúši v razvaline in vse zgori v »ognju očiščenja in prostosti«.

Vsebina osnova je enostavna, literarno sicer nič izrednega, skoraj čisto legendarna, vendar pa zelo poučna in ponekod psihično prav dobro izpeljana. Močnejša je glasbena stran spevoigre; nekatera mesta so naravnost nepozabna. Zlasti dobro so izvedeni solospevi in dvogovori (med Markom in Satanom!). Melodijoznost preprostega in naivnega izražanja čustev potegne za seboj poslušalce, da bi kar peli z igralci. Z vsó dušo je igral Mate, samo škoda da mu je glas tako nagajal. Odlično je pel tudi stari ribič Andrejko. Igral pa je po mojem mnenju najbolj odsko dovršeno satan, skozi vsa dejanja.

Uprizoritev je bila zelo lepa in fantje so pokazali, da se da z dobro voljo in žrtvami veliko doseči, če se res potrudijo. Zlasti bi priporočal mladini, da bi si igro prihodnjic ogledala in tudi tistim, ki so jo že videli, se bo zahotelo, da bi zopet slišali lepe melodije. Tudi ideja, ki je močno verska in izrazito marijanska, pristna in čisto prav bi bilo, če bi take in podobne verske igre večkrat videli na naših odrih. Zlasti od naših kongregacij in verskih društev smemo pričakovati, da bodo tudi v tem oziru vršili svoj apotolat in tudi na oder prinesli več verske stvarnosti. Ni dovolj samo dovršeno odsko igranje in poudarjanje te ali one umetnostne finese, osnovni in glavni cilj vsakega podobnega nastopa mora biti širjenje naših katoliških idej, tudi na odru!

Žel bi, da bi se stvar mogoče malo popravila, mislim druga slika, in da bi se potem delce izdalo, da bi imeli dostop do njega tudi drugi odri in širši krogi. Vse priznanje pa fantom, ki so s tolikim trudom spravili igro na oder in popolnoma zadovoljili gledalce in želimo jim uspeha še pri bodočem delu! Igra bodo ponovili v mesecu maju v novi frančiškanski dvorani — petič.

Lojze J. Zabkar.

Tudi šport nese

Že v onih dneh, ko je bila Sonja Hennie še amaterka in desetkratna svetovna prvakinja, je znala ta kraljica ledene parketa zelo dobro združiti šport in trgovino in je že takrat marsikaterega prireditelja veljala več kot pa marsik profesional.

Sedaj pa, ko je Sonja Hennie snela z obraza krinko amaterstva in javno vstopila v krog poklicnih športnikov je pa pokazala, da sta ona in njen oče, ki je hkrati tudi njen menager sijajna trgovca in sta se pri dolarjih pokazala za prav pristna Amerikanca. Še zdaleka ni zaslužil noben športnik, ki je šel v Ameriko toliko kot Sonja Hennie, ali po ameriškansko »osmo čudo filmskega sveta«.

Ona je nekaka »dvojna zaslužkarica«. Najprej je bila angažirana kot filmska igralka v Hollywoodu, kjer si je pridobila velikansko popularnost. To je pa izrabila tako, da je po celi Ameriki v vsakem mestu prirejela velike nastope.

Uspeh tega podjetja Sonje pa je bil presenetljivo velik in je prekašal vsa pričakovanja. Vse predstave, ki jih je prirejala, so bile docela razprodane in ji je en tak večer prinesel čistih 10.000 do 12.000 dolarjev. Ko pa Sonja za Kalifornijo ni mogla dobiti prireditelja je tvegala na lastno pest in gostovanje ji je prineslo nič manj kot pa 20.000 dolarjev.

Za svoj prvi film je ta ledena kraljica dobila 95.000 dolarjev; takoj pa je že sklenila pogodbo za sodelovanje za drugi film, ki ji bo pa vrgel preko 100.000 dolarjev — tako računata Sonja Hennie in njen oče kot menažer, da bosta prinesla iz Amerike na Norveško prav čedno vsotico 500.000 dolarjev.

Zanimiva pa je sodba ameriških časnikarjev o Sonji. Ti trdijo in ko povsem upravičeno, da je trgovski čit ledene kraljice prav tako oster kot njene drsalke in da je znala vse svoje znanje na ledu vnovčiti v dolarsko valuto na tak način, da ji ne bi bili kos niti najspretnejši ameriškanski menagerji. Če pa pomislimo, da je minilo komaj leto dni odkar je Sonja še zmagovala na olimpijskih igrah kot amaterka in da je njena profesionalna pot šele na začetku, moramo pač priznati, da si je napravila v teku tega leta prav lep zaslužek.

Triglavski dan

Smuk s Triglava z internacionalno udeležbo. Nedelja 25. aprila 1937.

Za prvo mednarodno tekmo v smuku s Triglava so se prijavile sledeče države: Češkoslovaška, Nemčija in Avstrija in sicer Svaz Lyžaru Češkoslovaške republike je prijavil sledece: Ružena Beinbauer, Kamil Brabeč, Karel Beinbauer, Leoš Stehlik.

Österreichischer Ski-Verband, Wien: Norbert Knobloch, Karel Russ, Gustav Mayer, Hans Obermann, Peter Radacher, Franc Alber, Hubert Kotšehy, Heinrich Harrer, Franz Wiesser, Eugen Tschurtschenthaler, Franz Schneider, Thadeus Schwabl, Eberhard Kneissl, Markus Maier.

Deutscher Ski-Verband, München: Baronesse Waldtraud von Stamm.

Od jugoslovanskih tekmovalcev so prijavljeni naši tekmovalci alpske kombinacije z Heimom in Pračkom na čelu, ki bodo imeli priliko na domačih tleh častno zastopati jugoslovanske barve na prvi mednarodni smuk progi v Jugoslaviji.

V okoliju tega tekmoovanja se bo vršila tudi tekma v smuku za dame, na kateri bodo tekmovali tudi Jugoslovanke.

Vse klube in podzveze se ponovno opozarja, da je zaključni rok za prijave in sicer za gospode danes v četrtek 22. t. m. do 6. ure zvečer v zvezni pisarni, Ljubljana, Tyrševa I-IV. Zaključni rok prijav za dame je sobota, 24. t. m. v domu na Kredarici do 8. ure zvečer.

Pričetek tekmoovanja je v 9.30 z Riž, cilj v Krmi. Prvi trije plasirani iz vsakega razreda prejmejo plakete v zlatu, srebru in bronu. Vsi tekmovalci, ki ne bodo dosegli nad 50% slabši čas od prvoplasiranega prejmejo spominske znake. Isto velja tudi za dame.

Od tu in tam

Več intelektualcev je včeraj prišla belgrajska policija zaradi komunistične propagande. Med njimi so tudi advokat in novinar Bora Prodanović, odvjetnik dr. Radoje Vučković, književnik Milan Bogdanović, zdravnik dr. M. Jatović, novinar Oto Krstanić in drugi.

Na 2000 dinarjev denarne kazni v korist sklada za revne skadatelje je bil kaznovan v Zagrebu gostilničar Alojzij Santel, ker je dal postaviti svoj radijski aparat in zvočnik v svojo gostilno. Avtorska centrala ga je pa tožila sodišču za odškodnino, češ da ni plačal posebne avtorske takse za reprodukcijo glasbe. Čeprav se je obtoženi gostilničar branil s tem, da je radijsko naročnino plačal obenem tudi vse avtorske takse, ga je sodišče vseeno obsodilo. Zanimiva je utemeljitev obsodbe! Odredbe finančnega zakona veljajo le tako, da se radijski aparati ne smejo obežiti z nobenimi novimi takсами, pri čemer pa ni vsebovana avtorska taksa. Po policijskih predpisih se smatra gostilna za javni lokal in pomeni reproduciranje radijske glasbe zato ponovno javno reprodukcijo ob prisotnosti neomejenega števila ljudi. S tem je dana osnova, da avtor zahteva posebno tuintjemo. Ko se je gostilničar proti tej razsodbi pritožil na okrožno sodišče, ni uspel, ker je bila sodba prvoga sodišča potrjena.

Kot plamenica je zgorela v Zagrebu učiteljica Mira Havranek, ko je s svojo prijateljico kuhala loščilno pasto za parkete. Tako nepazljivo se je vrtila okrog ognjišča, da je plamen bušnil vanjo, ker se je bil namreč vnel bencin. Naenkrat je bila vsa v plamenih. Skočila je na dvorišče, nakar so jo rešili sosede. Kljub hitri pomoči v bolnišnici je Havranekova zaradi strašnih opeklin umrla. Zapustila je možu tri majhne otroke.

Šeste žrtve, ki so jo iskali na pogorišču gospodarskega poslopja zagrebske gospodarske fakultete, še niso našli. Pa je vrtnar tega posestva videl tik pred izbruhom požara nekega mladeniča, ki je bežal izpod poslopja, preskočil ograjo in izgubil v gozdu. Sprva so mislili, da je ta človek naredil kako škodo, vendar za to ni več nobenih osnov ter je ta neznanec najbrž tisti šest, za katerega so mislili, da je tudi našel smrt v ognju. Ostali štiri, ki so jih zaradi hudih opeklin poslali v bolnišnico, so še vedno v nevarnosti. Eden je včeraj izdihnil, dočim se druga dva borita s smrtjo. Le enega so že pustili domov.

Zagrebska borza je imela včeraj svoje letno zborovanje. Vodil ga je predsednik dr. Stanko Sverljuga. Tudi on je v svojem poročilu povedal, da se gospodarska delavnost polagoma oživlja, tako v agrarnih kakor tudi v industrijskih državah. Skok cen agrarnih proizvodov je ustvaril možnost, da so se zboljšale plačilne bilance agrarnih držav napram industrijskim. Za davčno politiko države pa mora biti osnovno pravilo, da morajo biti vse dajatve znosne ter v sorazmerju z zaslužkom.

Za morske školjke se zanimajo Amerikanci. Amerikanski konzul se je namreč obrnil na naše pomorske oblasti za informacijo, če bi se dale nabavljati pri naš školjke za izdelovanje sedeftastih gumbov. Zdi se, da bi se s tem našel primeren način za nov zaslužek, saj se za školjke doslej ni nihče zanimal. Pomorske oblasti so začele zbirati vzorce školjk in vse podatke, v kakem obsegu bi se dalo ustreči ameriškanski povpraševalcem in če ne bi morebiti kazalo ustanoviti tudi domačo tovarno gumbov.

Zaradi neizplačanih mezd so začeli stavkati rudarji v Dol. Ladanju pri Varaždinu. Lastnik je bil rudarjem dolžan že 80.000 din. Po posredovanju svojih zaupnikov in zastopnika bratovske skladnice so rudarji odnehali od zahteve po zvišanju mezd, pač pa zahtevajo le izplačilo zaostalih, da bi si mogli kupovati živež. Kakor sedaj, so morali rudarji že nekajkrat začeti s stavko, da so prišli do svojega zaslužnega denarja.

Lov na sardele je bil te dni zelo bogat. Samo okrog Splita so ujeli 12 vagonov rib, ki so jih pa takoj prodali tovarnam po 3.60 din za kilogram.

70 letno staro Julijano Dosegovič iz Sibirija pri Slavonkem Brodu je neznan ropar umoril, ker se je nadejal velikega plena. Starica je živeła z neko svojo sorodnico. Bila je več let v Ameriki in se je po vasi zaradi tega govorilo, da ima mnogo denarja. V terek zvečer je šla v hlev pomolzt kravro. Ker se pa le dolgo ni vrnila, je šla njena sorodnica pogledat za njo. Iskala jo je in jo je nazadnje le našla zatlačeno v seno. Imela je prerezano grlo. Morilec je umoril najprej njo, nakar je mislil pokončati še njeno sorodnico. Najbrž ga je bilo preveč zločina groza, da se je zbal ter pobežnil.

Svojo ženo je zakljal v Novi Črni v Banatu kmet Emerik Mako. Mako je bil že dolgo duševno bolan, zaradi česar je zdravnik odredil njegov prevoz v umobolnico. Nazadnje ji je uspeło, da je mož ostal doma. V navalu zmedenosti pa je Mako pograbil nož in 14-krat zabodel ženo.

V Belgrad je včeraj prispel predsednik bolgarske Zadrzne zveze Ganev. Ogledal si je vse zadrzne ustanove v Belgradu, nakar je bil gost Glavne zadrzne zveze. Obiskal bo tudi predsednika Glavne zadrzne zveze notranjega ministra dr. Antona Korošca.

Vse gospodarske organizacije, ki se bavijo z izvozom živine in mesnih izdelkov, so včeraj v Belgradu ustanovile svoj osrednji odbor. Glavna zadrzna zveza je poslala v ta odbor šest zastopnikov, trgovci in izvozniki prav toliko, po dva člana pa imata organizacija živinorejcev in zveza izvoznikov mesa. Predsednik osrednjega odbora je postal dr. Avgustin Juretič, glavni tajnik Glavne zadrzne zveze. Od Slovencev je v odboru tudi ravnatelj Gospodarske zveze v Ljubljani g. Besednjak.

Narasla Donava trga na mnogih krajih zemljo. V ponedeljek se je odrgla obrežje pri Dalju prav v trenutku, ko se je kmet Mitar Čumilovič hotel s svojo ženo s čolnom prepeljati na drugo stran reke na svoje posestvo. Oba sta že stopila v čoln, ko se je odtrgala zemlja in butnila ob čoln. Kmetova žena je padla v vodo. Čumilovič pa je padel v čolnu tako nesrečno, da si je zlomil obe nogi. Sosed, ki je vse videl, je prihitel na pomoč in ženo rešil. Iz bojazni, da bi se zemlja še dalje trgala, so kmetje začeli bežati iz hiš. 85 letnega starčka Baltazarja Milerja pa je strah tako prevzel, da ga je zadela kap in je umrl.

Dubrovačka plovilnica bo povečala število svojih potniških parnikov, ker je naročila v Angliji nov parnik istega tipa kakor parnik »Kralj Aleksander«. Ker so pa angleške ladjedelnice zaradi oboroževanja preveč zaposlene, bodo novi parniki začeli graditi šele prihodnje leto. »Dubrovačka« pa bo prodala tudi tri stare tovrne parnike in si za ta denar nabavila nov, moderen tovrni parnik.

Doba jekla se odpira

Ameriški „jekleni kralj“ napoveduje nadvlado jekla

Noben časopis se ni spomnil petinsedemdesetletnega jubileja znanega ameriškega multimilijonarja, nobena tedenska revija ni objavila njegove slike in od nikoder ni prišla nobenih častilk. V Ameriki, ki je domovina stroja in nenehnega snovanja, v deželi, ki ne pozna nobene skrivnosti in takorekoč nobenega zasebnega življenja, mora živeti človek pač zelo osamljeno in prikrito kljub svoji slavi, da gre vsa javnost mimo takega jubileja. Oboje drži za Charlesa Schwaba, predsednika Bethlehem Steel Company. Ze trideset let se ni dal pokazati pri nobeni slovesnosti ali slovesnem sprejemu, nikjer se ni pojavil v javnosti, niti ne v beli hiši v Washingtonu ali pa v zasebnih salonih, kjer se običajno zbirajo ameriški denarni veljaki. Reči se da, da je Schwab najbolj nepoznan Amerikanec. Po svojem delu pa spada med najznačilnejše pojave gospodarskega življenja v Novem svetu. Ob starem Rochefellerju in Fordu je on edini, ki je ostal iz one velike dobe, v kateri so se rodili, delali in zmagovali ustanovitelji največjih in denarno najmočnejših podjetij, kar jih pozna Amerika ali pa svet sploh. Schwab je bil družabnik znanega milijarderja Anrewa Carnegie ter milijarderja J. P. Morgana, očeta znanega velebankirja. Udeleževal se je vseh denarnih transakcij, karkoli jih pozna svet iz časa pred nekaj desetletji. »Kralj jekla«, kakor ga vse splošno nazivljejo, je ameriški industriji dobavljaval najvažnejšo surovino: jeklo kot material, jeklo kot voljo in jeklo kot vero modernega sveta. Danes je že starček, prav za prav tip Amerikanca, ki se kljub visokim letom ne stara. Iz obraza mu sije mladeniško rožnata barva, bujni sivi lasje pa so edini izdajalci visoke starosti. Vsak sprejem in zlasti vsakega častnikarja odločno odklanja. Nikdar noče govoriti o svojih doživljajih, ker smatra, da poglavje jekla še ni zaključeno. To, kar so storili on in njegovi sodelavci, je le znak mogočnega dobe ameriškega procvita, ki bo sledila prvi.

„Vsakdanji kruh“

Nemogoče je oceniti vlogo jekla, kakor jo bo še igralo v bodočnosti. Tako se Schwab sam ponovno izraža. Samo tri stvari postavlja kot gotova dejstva. Kakovost ameriških izdelkov se bo stalno boljšala, ker bo tudi povpraševanje vedno večje. S tem vred pa bodo cene padale, a plače delavstva se bodo zviševale, ker se bo zvišal tudi življenjski standard. Amerika ima danes dovršeno tehniko, boljše stroje in strokovno visoko izobraženo delavstvo, vse bolj kakor kdaj prej. Po drugi strani pa svet še ni povsod izbral ugodnosti, ki jih nudi stroj, niso še vse države prepregnene z železnicami. Še vedno je na svetu mnogo ugodnih tal za industrializacijo. Pri vsem tem je jeklo nujno potrebno. Človeštvo je jeklo isto kakor vsakdanji kruh. V laboratorijih, na risalnih deskah in v glavah izumiteljev zore novi načrti, porajajo se nove misli, nove možnosti in nova polja se odpirajo povsod. Ni izključeno, da bomo v kratkem začeli postavljati jeklene palače, ali pa vsaj take, ki bodo večji del iz jekla. In nekega dne bo stekla tudi prava jeklena cesta... Sicer bo ta cesta dražja, pa bo zato prikladnejša in trdnjša. Večnim pritožbam čez ceste se bo tako naredil konec.

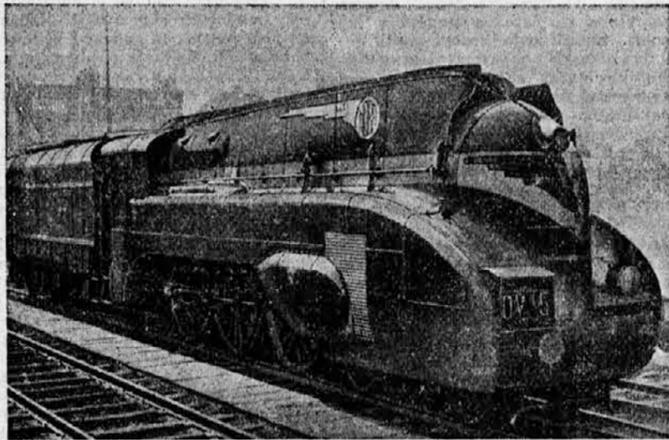
Višek: 1. 1929 - 57,4 milijona ton

Pripetiti bi se moglo, da bi človek, ki take stvari napoveduje, ljudje označili kot fantasta. Toda k temu pristavlja Schwab, da je on svoje življenje začel zares kot pravi fantast. Pri tem navaja samo stanje v jekleni industriji na prelomu devetnajstega stoletja. Takrat je znašala letna proizvodnja jekla komaj dvanajst milijonov ton in vendar so vsi gospodarstveniki dejali, da je s tem doseglja še svoj višek. Obenem so s skrbjo napovedovali spet zaton, upadanje. Podjetni mladi ljudje, ki so hoteli v poslovno življenje vedno kaj novega in svojega, niso nič kaj siliili v te vrste industrije. Skoraj ni bilo kapitalista, ki bi se upal vtakniti svoje milijone v jekleno industrijo. Zgodilo se je celo, da je starega Schwaba opominjal in svaril tudi njegov družabnik Andrew Carnegie. Tudi tega se je prijelo malodušje in se je vdal prepričanju, da ves svet ne bo vedel kam s tolikimi množinami jekla, kolikor jih je hotel vreči na trg Schwab. Prav takrat je namreč ustanovil novo podjetje za proizvodnjo jekla. In v tem sta se oba družabnika močno razlikovala. Schwab je bil vedno podjeten in nepopustljiv optimist, Carnegie pa črnogledni modrijan, ki se za taka podjetja ni navduševal, temveč jih le opozoval od strani. Toda stvarnost je dala prav val od strani. Toda stvarnost je dala prav Schwabu.

Ze nekaj let kasneje je začela jeklena industrija kljub vsem črnoglednim napovedim naglo rasti po količinah proizvodnje in obenem tudi po številu tovarov. In kmalu je proizvodnja zabeležila v enem samem letu 57,4 milijona ton.

Triumf možganov

To je bilo l. 1929. Odslej so te številke seveda padale. Kljub temu pa je ta industrijska panoga rabila čedalje več delovnih moči. Čeprav se je jeklena industrija zaradi gospodarske stiske morala do skrajnosti racionalizirati, zaposluje danes mnogo več ljudi, kakor jih je pa l. 1929. v letu svojega viška. Schwab pravi, da ljudje o jekleni industriji

Najnovejša francoska električna lokomotiva, ki bo služila prometu na progi Pariz-Calais

Rimsko filmsko mesto dograjeno

Včeraj je Mussolini izročil svojemu namenu novo rimsko filmsko četrt, večje število palač in ateljejev v delavskem predmestju Quadraro jugozapadno od Rima. Le še nemško filmsko mesto Neubabelsberg pri Berlinu je v Evropi večje kakor italijanski. »Quadraro« bo v kratkem postal označba in pojem zase, kakor so danes Hollywood, Denhan ali pa Neubabelsberg. Odprli bo Italijanom spet možnost, da se bo njihova filmska industrija dvignila na višino, kakor so jo bili pokazali s filmom »Quo vadis«, ki je krožil po vsem svetu.

Stremljenje po osamosvojitvi, ki ga italijansko gospodarstvo v zadnjih letih kaže, je seveda rodilo tudi potrebo po lastni, popolni filmski proizvodnji. Z brzino, ne naglico, kakor so jo pokazali pri izuševanju Pontijskega motriva, so dovršili tudi to delo. Ne daleč od akvaduktov je stal skromen filmski atelje, okrog njega pa valovit in zapuščen svet. Profesor Peresutti, ki je zgradil novo pristanišče v Neaplju, je znal tudi ta svet preurediti. 600.000 kvadratnih metrov je zbral in preuredil.

Od dolgega čelnega poslopja, v katerem so uradi in vodstvo, pridemo na prostran trg, v čigar sredini stoji poslopje ravnateljstva. Za tem poslopjem pa se dviga mnogo večje in daljše drugo poslopje, v katerem je devet ateljejev. To poslopje je pobarvano temno rdeče, vsa ostala pa svetlo rumeno. Stranski krili, ki ima vsako po štiri ateljeje, oklepata osrednje poslopje. Le dve sprednji cesti tečeta vmes. Drevja še ni nobenega. Notranjčina je zelo smotreno razdeljena. Večji atelje je zvezan z manjšim, da more režiser pri snemanju uporabljati oba hkratu.

Stopnice vodijo v hodnike, kjer so garderobe. 90 sob, od katerih jih je 30 s kopalnicami. Sredi mesta pa stoji poslopje, v katerem so tri restavracije, zraven pa so svetle in prostorne dvorane za igralce z manjšimi vlogami. Nekoliko vstran je velik plavalni bazen, ki pa je namenjen bolj vodnim in podvodnim posnetkom, kakor pa za kopanje. V stranskih poslopih pa so štirje ateljeji, v katerih sinhronizirajo zvočne posnetke. Zraven pa so prostori za orkester, za razvijanje filmov, za elektro-motorje. Vse ta poslopja pokrivajo površino 120.000 kvadratnih metrov.

Z novim filmskim mestom je vstal konkurent Hollywoodu. Ne nemški, pač pa ameriški filmi so prevladovali v Italiji. V pretekli sezoni so Italijani izdelali le 29 krajših filmov. Ostali program so napolnili v veliki večini Amerikanci.

govore same neresnične stvari. Tako pravijo, da je delo v tovarnah pravo mučenje in neusmiljeno izrabljanje, pravo izmaganje delavcev. Toda tega v tovarnah že dolgo ni več. Delovni čas je skrajšan na najmanjšo mero, moreče vročine ni, tudi za varnost je preskrbljeno, vse tako, kakor je preskrbljeno tudi v drugih industrijah.

Tudi v načinu proizvodnje same je nastal v povojnih letih velik preobrat. Ne več telesa moč, pač pa sila možganov odločuje. Stroj in električna energija opravita večji del tistega, kar je prej storil delavec. S tem se je tovarnam odprla tudi možnost, da so vrgle na trg tudi več vrst jekla. Obenem pa je seveda narasla celokupna proizvodnja. Postavljeno je bilo sicer na videz protislovno pravilo: Čim manj jekla se porabi v posameznih zvrsteh, tem večja je skupna proizvodnja.

Svet je preživel že svojo ledeno dobo, dobo bakra, dobo bronu. Najbrže se sedaj bližamo novi jekleni doli... Tak optimist je »jekleni kralj«.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 22. aprila: 12. Koncert na vokalnih orglah (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Virtuozi igrajo (plošče) — 14. Vreme, borza — 15. Radijski orkester — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Predav. min. za telesno vzgojo (Belgrad) — 19.50 Zabavni kotiček — 20. Plošče — 20.30 Orkestralna ura Josipa Vidošiča in Rahe Rajheniča (izvaja Radijski orkester). — 22. Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Vesele pesmi s spremljevanjem harmonike in kitare. Petek, 23. aprila: 11.00 Solska ura: Naša narečja v razlagi in živi besedi — razgovor v učenci iz raznih krajev Slovenije (prof. Jakob Solar) — 12.00 Iz naših logov in zalog (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.15 Virtuozi igrajo — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Zenska ura: Vzhajalni in pralni sredstva (ing. Marija Ahacič) — 18.20 Schumann: Otrški prizori (klavir solo na plošči) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Strossmayer in Staričević (dr. Ivan Nevestič, Bgd) — 19.50 Zanimivosti — 20.00 Gregorčev pihalni kvintet (gg. A. Jermol - flavta, B. Flego-o, J. Gregorc - klarinet, J. Turšič - fagot, I. Hafner - rog) — 20.45 Za oddih (plošče) — 21.00 Radijski orkester — 22.00 Cas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Cetrtek, 22. aprila: Belgrad-Zagreb: 20.00 Koncert gledališkega orkestra — Dunaj: 19.30 Zbor — 20.25 Igra — Legenda o angelu varuhu — 22.30 Koncert po željah — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert — 21.00 Igra — 22.00 Komorna glasba — Rim-Bari: 21.00 Opera — Lucia Lammermoor — Praga: 19.25 Igra — 22.20 Sonatni koncert — Varšava: 19.40 Vojaška godba — 21.00 Poljski skladatelji — 22.30 Orkestralni in vokalni koncert — Berlin-Hamburg: 20.10 Plesna glasba — Frankfurt: 20.10 Narodna glasba — Stuttgart: 20.10 Vojaška godba in filmska glasba — Bernolmsker: 20.00 Opera — Strassbourg: 21.30 Opera — Sottens: 18.20 Straussova glasba — 19.20 Massenctove skladbe

Obvestila

Ker je pri torkovem predavanju univ. asist. A. Peterlina »Kaj je svetloba«, moralo mnogo obiskovalcev oditi vsled prenatrpanosti dvorane, se je Prirodoslovno društvo odločilo, da se predavanje ponovi v petek, dne 23. t. m. ob 18 v fizikalni predavalnici univerze. Predavatelj nam bo na podlagi poskusov pokazal, kaj o svetlobi ve sodobna fizika. Vstopnina 2 Din, za dilake 1 Din.

Te dni se muči v Jugoslaviji vrhovni predstojnik kržiškega reda, Veliki mojster opat Robert Schölkky. Pripeljal se je iz Češkoslovaške republike, kjer rezidira v Freudenthalu v Sleziji. Prejšnji teden je vizitiral redovne postojanke Jugoslavije redovne province na Stajerskem, zdaj se nahaja v Beli Krajini, prihajnoe dni pa bo zaključil vizitacijo v Kržiških v Ljubljani. V okviru društva Danice, Zarje in Savice predava danes g. univ. prof. dr. Viktor Koruček. Naslov predavanja je: »Zakonsko pravo in osnutek novega državlanskega zakonika«. Predavanje se vrši v Bel. dvorani hotela »Union« ob 20. Vabimo zlasti gg. starešine in članke ter vse, ki se za predavanje zanimajo.

Academija naraščajoča Radeška križa bo v nedeljo, 25. aprila ob pol 11 dopoldne v veliki filharmonijski dvorani. Spored bo izvajal naraščaj šestih gimnazij, dveh meštanskih in treh osnovnih šol. Spored koncerta v prid novi cerkvi sv. Terezike na Kodeljevem, ki ga bo priredil mladinski pevski zbor salezijskih gojencev in bogoslovcev z Rakovnika v nedeljo, 25. aprila ob 8 zvečer: župni cerkvi sv. Petra, je sledeč: Böhm: Preludij in fuga v C-duru; Gržinič: Sv. Terezika, Gerbič: Sree zapoj, Sieherl: Močno se potrese, Premrl: Kristus je vstal, Wiltberger: Sanctus, Griesbacher: Verujem, Hladnik: Slavnostna zaigra, Vodopivec: Vigred po zeleni halji, Tomc: Marija, jaz te ljubim, Gržinič: Moja pesem, Körsperer: Ko bron zvoni, Sattner: S cveticami te venčamo, Zeleznik: Maj prihajna, Sattner: Roža Marija, Gržinič: Don Bosku. Dirigiral bo g. dr. Jerko Gržinič, pri orglah bo g. prof. Matija Tomc.

Izlet v Postojnsko jamo v nedeljo, dne 23. maja 1937 priredi združenje žel. uradnikov iz Ljubljane. Izleta se lahko udeleži vsakdo ter so vabljeni vsi, ki si žele ogledati to rajsko krasoto podzemlja-območja kraja. Prireditelj se je odločil prirediti ta izlet eno nedeljo po binkošti, da se lahko dovolj posveti ogledu te jame z istočasnim prevozom s podzemsko motorno železnico. Ogleda se staro jamo in novo »rajsko jamo«, ki bo za izletnike enako kot o binkošti odprta in popolnoma razsvetljena. Posamezne dele in posebnosti bodo razkazovali ter razlagali posebni tolmači ter se bo s tem izletu prav posebno izredna prilika vsakemu, da spozna to podzemsko znamenitost. Skupna dolžina poti v obeh jamah je 7 in pol kilometra, od tega se prevozi z motorno železnico 4 in pol kilometra, ostalo se pa prehodi peš. Odhod izletnikov iz Ljubljane je v nedeljo, dne 23. maja ob 6.15 ali 10, povratek iz Postojne ob 17.30 ali 20 kot bo vsak sam želel. Stroški: železniška vožnja Rakek-Postojna-Rakek, kolektivni potni list in vstopnina v obe jami 50 Din, otroci 30 Din. Za vožnjo do Rakeka naj zasebni uporabijo nedejske povratne karte, ki stane iz Ljubljane do Rakeka in nazaj n. pr. 21 Din. Za vožnjo do Rakeka mora vsak sam skrbeti. Prijave sprejemajo v Ljubljani: trgina Tlaar, Selenburgova ulica, Gorca. Tyrševa cesta, združenje žel. uradnikov, Kolodvorska 43, vsak tork in petek od 17 do 18, v Mariboru g. V. Verhovšek, Maribor gl. kol., v Zagrebu g. M. Jugovič, direkcija drž. žel.

Občni zbor invalidov. V nedeljo, dne 25. aprila t. l. ob 9 dopoldne se bo vršil v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice, Miklošičeva cesta, občni zbor Oblastne invalidske organizacije za dravsko banovino. Zbor bo tudi zahteval za nov invalidski zakon, ki se že dolgo obljublja. Vabljeni so prav vsi invalidi, zlasti iz Ljubljane in okolice, pa tudi zastopniki oblastev, uradov, korporacij in društev in vse občinstvo, ki se zanima za invalidski zakon, ki se bo ob tej priliki v velikem poljanski Pričakuju, na se za gotovo vse vojne žrtve iz Ljubljane in okolice, ker je to njihova tovariška dolžnost.

Kakor vsaka druga država, ki ima svojo lastno filmsko proizvodnjo, bo tudi Italija skušala utreti pot svojim filmom v tujino in zaščitila sebe s tem, da bo pripustila v Italijo le določen odstotek tujih filmov. Če pa upoštevamo rimsko umetniško tradicijo in ustvarjalno silo, smemo pričakovati, da bodo po kakovosti kaj kmalu prekosili ameriške proizvode in si utrdili tudi pot v tujino.

Na telefonu: »Ali greš malo na prehod, Metka?«
»Oprost, dragi Marko, tukaj ni Meike, pač pa Francka.«
»Toda, saj tukaj tudi ni Marko, pač pa Lojze.«

Zdravnik: »Ali ste dajali svojemu možu uspalna sredstva po mojem predpisu?«
Žena: »Sem, gospod doktor. Toda bilo je zelo težavno, ker sem ga morala vsake pol ure prebuditi, da jih je použil.«

Romunski princ Mihael v skavtskem taboru, kjer si je odrezal košček pečenke, ki so mu jo skavti ponudili

Jetniki s Hudičevih otokov

»Ha, ha, zvijaš se,« je nadaljeval Zwerg in vidno užival nad mukami nesrečnega Bucka. »Kaj ne, niti slutiti nisi, da bi te mogli na ta način malo pobožati... Ha, ha, ha! Zakaj si pomagal zdravniku Muddu pobegniti? Najbrž si že prej imel opravka z njim. — Morda si celo zapleten v oni zločin, ki ga je Mudd izvršil... Da, da, tako bo! Sodeloval si tudi pri onem umoru... Priznaj! Priznaj, pes! Prav ti si ubil predsednika Lincoln!«
Tudi sedaj je Buck molčal.
Pa tudi ni mogel spregovoriti.
Zaradi groznih bolečin je padel v nezavest.
»Lopov dremle,« je spet spregovoril Bello. »treba ga bo zbuditi.«
Zwerg je za nekaj trenutkov odšel. Pa se je kmalu vrnil s posodo vode.
Raztepeni Buck, ki je bil privezan za klop in obenem še zvezan, je komaj še dajal od sebe znake življenja.
Tedaj pristopi k njemu Zwerg in mu zlije polno posodo vode na glavo.
Buck se je stresel po vseh udih, prsi so se mu začele dvigati in upadati, oči so se mu spet odprle.
»Ti aj ga ubil,« je že spet začel Bello. »Priznaj vendar!«
»Nisem!« je zastokal Buck. »Ne vem, kaj govorite.«
»Tako boš zvedel,« so se zablistale oči Zwergu. »Ali vidiš te lepe stvari tukaj? To so res čedne stvari, mar ne? Sicer navadno služijo za čisto nekaj nedolžnega, lahko pa se prav dobro uporabijo pri takemle razgovoru... Pri takemle veselem razgovoru, ki ga imam mi sedaj... ko eden sprašuje, drugi pa noče odgovorjati...«
Ze je prijel Zwerg v roke tanko iglo.
Pogledal jo je malo proti luči nato pa se spet obrnil k nesrečnemu Bucku, ki je ležal ves pobit na klopi:
»Mogoče te bo pa tale iglica malo omehčala. Morda boš njej na ljubo odpel usta... To je najboljši način, ki se je pri mnogih prav sijajno obnesel... Ha, ha, dosti je bilo že takih, kakor si ti in ki so prav tako drhteli, ko so zagledali v mojih rokah tole lepo igračko... Prijel je Bucka za roko in sedel poleg njega.
Buck se je zazrl vanj z največjo grozo.
»Takole, moj fantek,« je nadaljeval Tole ti bo dobro prišlo. Pogledaj, dobro bi bilo, če bi ti malo okusil tole stvarco. Mogoče ti bo le razvezala jezik...«
Prijel je iglo za debelejši konec in jo začel počasi potiskati Bucku za nohte.
Buck je zamolklo zastokal.
Veslej, kadar je Zwerg potegnil iglo zopet izza nohta, je briznil tanek curek krvi iz prsta. Potiskal je Bucku iglo zdaj za ta, zdaj za oni nohet in je nato spet malo počakal.
»Jož, Bog,« je stokal Buck, »nehajte... nehajte!«
»Priznaj!« se je zadržal Zwerg nanj. »Ti si izvršil oni umor!«
»Nisem! Nisem zakrivil ničesar!«
Bello je stal ob strani in se zabaval s posebnim delom. Na plamenu je grel tanko železno palčico. Ko je bila ta že dovolj razbeljena, se je spet približal Bucku.
»Umakni se Zwerg,« se je obrnil k svojemu tovarišu. »Pusti, da ga jaz malo počtegetam... Boš videl, kako bo spregovoril... Vse bo priznal. Ali ne veš, da je ta način bil še vedno najboljši.«
Zwerg mu je pomagal. Prijel je obe okrvavljeni roki, med tem, ko je Bello prinesel razbeljeno železno iglo in mu začel smoditi prste.
Tega niti korenjak Buck ni mogel več prenesti. Bolečine so bile strahotne, začel je vpiti.
Mučitelja eta za nekaj časa prenehala s tem delom.

»Bello je potegnil iz žepa robec in z njim Bucku zamašil usta. Nesrečnikovi kriki so zamirali v zamolklem hropenju.
»Ali priznaš?« ga je zopet vprašal Zwerg.
»Ali priznaš, da si sodeloval pri onem umoru in pri begu zdravnika Mudda?«
Komaj opazno je Buyk odkimal z glavo.
Mučiteljema pa je med tem že bilo tega posla dovolj.
Bello je pospravil iglo in železno palčico.
»Samo malo ga morava še pohladiti,« je zlobno predlagal Zwerg. »Spotil se je, siromak. Treba mu je malo pregnati vročino.«
Ob teh besedah je prijel prazno posodo za vodo, odšel za trenutek ven in se vrnil s polno. Vso vodo je spet zlijl na Bucka, ki je napol mrtev ležal na klopi.
»Sedaj lahko to živinče odveževa,« je še pripomnil Bello.
Ko sta snela nesrečniku okove, je Buck obležal na klopi prav kakor prej, ko je imel na sebi okove. Niti premakniti se ni mogel.
Tedaj sta ga oba zgrabila in odnesla v prvo podzemno celico. Tu sta ga vrgla v kot in se nista več pobrigala zanj. Malo za tem sta zopet odšla po stopnicah navzgor, na svetlo.

XVI. poglavje.
Ko se je narednik Rankin pojavil s svojimi ljudmi v kabini na jadrnici, s katero se je zdravnik Mudd hotel rešiti, je ukazal dvema vojakoma: »Peljite ga! Napre!«
Vojaka eta zgrabila begunca.
»Sam!« je vzkljnila Muddova žena, »Sam, o Bog!«
Več ni mogla spregovoriti.
Opetekla se je in padla črni Izabeli v naročje. Kaj se je potem dogajalo, ni več vedela, niti ni mogla vedeti. Padla je v globoko nezavest.
Zdravnik Mudd je šel čisto apatično s svojima spremljevalcema. Ni se prav nič upiral in se je pustil ukleniti.

Vojaki so zopet sedli v čolne in krenili nazaj proti strašnemu Otoku smrti.
Po kratkem času je čoln pristal.
Begunca so peljali nazaj v jejnišnico. Pa ne v njegovo celico, temveč na dvorišče do vrat v podzemlje.
Dr. Mudd je bil popolnoma izčrpan. Vojaka sta ga bolj nosila kot vodila.
Napori, ki ga je moral prestati v zadnjih nekaj urah, ga je strli. Še mnogo bolj kot to, pa je nanj vplivalo spoznanje, da je bil že tako blizu rešitve, pa je spet vse propadlo.
Uboga Peggy!
Kako se je veselila ponovnega srečanja z njim, kako je bila vsa srečna! A sedaj — vse je propadlo. Vse trpljenje, vsa žalost, vsa grenkoba se bo sedaj začela znova.
Take mieli so begale po glavi dr. Muddu, ko se je za trenutek ustavil pred vrati, ki so vodile navzdol. Misli je na ubogega starega polkovnika, ki je padel, boreč se za njegovo srečo... In kar hudo mu je bilo, da ni bil na njegovem mestu in raje on sam padel namesto njega.
Vojaka eta odprla težka železna vrata in dr. Mudd je zagledal stopnice, ki so vodile v globino.
»Tokrat pa greš globoko v črno podzemlje, ti belec,« mu je rekel eden izmed črnih jetniških strazarjev, ki ni mogel prikriti svojega začudenja nad človekom, ki se je z brezprihodno hrabrostjo skušal dokopati do svobode. »Ze več let služim tukaj in vem, da so ves ta čas samo dva vrgli v to temnico.«
»Kaj se je z njima zgodilo?« je preplaheno vprašal zdravnik Mudd.
»Morda sta tudi še sedaj živa,« se je glasil ravnodušen odgovor. »Sicer pa, saj boš v kratkem vse to sam videl.«
Tačas pa je do vrat, ki so vodila v podzemlje, prispel narednik Rankin. Vražji nasmeh mu je pačil obraz. Prepričan je bil, da je tokrat vendarle končno obročunal s človekom, ki ga je nesmrtno sovražil.